

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

1128479

VPLYV PRIJATIA EURA NA SR

2010

Katarína Kertészová

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

VPLYV PRIJATIA EURA NA SR

Bakalárska práca

Študijný program: Manažment podniku

Študijný odbor: 3.3.16 Ekonomika a manažment podniku

Školiace pracovisko: Katedra ekonomiky

Školiteľ: doc. Ing. Ján Pokrivčák, M. S., PhD.

Nitra 2010

Katarína Kertészová

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Katarína Kertészová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Vplyv prijatia eura na SR“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre, 7. mája 2010

Katarína Kertészová

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pánovi *doc. Ing. Jánovi Pokrivčákovi, M. S., PhD.* za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Abstrakt

Témou záverečnej práce je „Vplyv prijatia eura na SR“. Ako je uvedené v názve práce, cieľom bude popísať proces prijatia eura na Slovensku a zhodnotiť jeho vplyv v rozličných oblastiach života. Avšak pre lepšiu orientáciu je nevyhnutné uviesť aký je súčasný stav riešenej problematiky doma i v zahraničí.

Základom pre jednotnú menu bolo vytvorenie Európskej únie. Ide o spoločenstvo dvadsiatich siedmich demokratických štátov Európy, ktoré sa snažia dosiahnuť jednotné ciele a jednotnosť v Európe prostredníctvom spoločnej domácej a zahraničnej politiky.

Keďže záverečná práca nepojednáva o spoločenstve Európskej únie, predmetom prvej kapitoly je proces hospodárskej integrácie, v ktorom sa Európska únia nachádza. Proces hospodárskej a menovej integrácie zahŕňa koordináciu ekonomiky, fiškálnej a menovej politiky a zároveň aj prijatie eura v krajinách Európy. Krajiny, ktoré prijímú euro ako národnú menu, tvoria eurozónu. Preto ďalšia časť práce hovorí o menovej únii, kritériách, ktoré treba splniť pre vstup do menovej únie a tak isto aj o prínosoch a nákladoch, ktoré z členstva v únii plynú.

V prvej časti výsledkov práce sa zameriame na zhodnotenie ekonomickej situácie na Malte pred a po prijatí eura a v ďalšej časti porovnáme tieto skutočnosti so situáciou na Slovensku.

V nasledujúcej kapitole je popísaný proces prijatia eura na Slovensku a v závere sme zhodnotili vplyvy prijatia eura v rozličných oblastiach hospodárstva.

Aby sme situáciu po zavedení eura zhodnotili optimálne, možno konštatovať, že rok jeho používania je príliš krátka doba.

Kľúčové slová: Európska únia, hospodárska a menová integrácia, menová únia, euro, vplyv prijatia eura

Abstract

The main aim of the Bachelor's work is to describe the process of adopting the euro in Slovakia and to analyse the impacts of Eurocurrency in different fields of life.

First of all, the European Union was established. It is a partnership of twenty seven democratical states of Europe that want to achieve corporate objectives and unity in Europe by means of common foreign and domestic policy.

The first part of the work is devoted to the process of economic and monetary integration in which The European Union is. This process involves coordination of economics, fiscal policies, monetary policies and also adopting the Eurocurrency in the countries of Europe. Countries that have already adopted euro as their national currency create the eurozone. Another part of the work is about monetary union and criteria that have to be fulfilled to become a member of the union. This part also involves advantages and disadvantages that can be expected from membership in monetary union.

The most important part of the work is devoted to the country of Malta. The situation before and after adopting the euro is described. Then macroeconomic characteristics on Malta are compared to those in Slovakia.

In another part of the work the process of adopting the euro in Slovakia is described. In the end the impacts of euro in different fields of life are analysed.

Key words: European Union, economic and monetary integration, monetary union, euro, the impacts of adopting the euro

Obsah

Obsah	6
Zoznam skratiek a značiek	7
Úvod	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	10
1.1 Hospodárska integrácia	10
1.2 Menová únia	12
1.3 Charakteristiky optimálnej menovej oblasti – Optimum Currency Area	14
1.4 Prínosy menovej integrácie	15
1.5 Náklady menovej integrácie	15
2 Cieľ práce	16
3 Metodika práce a metódy skúmania	17
4 Výsledky práce a diskusia	18
4.1 Proces tvorby HMÚ	18
4.2 Menová integrácia na Malte	20
4.2.1 Zhodnotenie ekonomickej situácie na Malte po vstupe do EÚ, podmienky pre prijatie eura	20
4.2.2 Porovnanie hlavných makroekonomických ukazovateľov na Malte a na Slovensku pred a po zavedení eura	24
4.3 Prijatie eura na Slovensku	25
4.4 Vplyv zavedenia eura na SR	27
4.4.1 Nezamestnanosť	27
4.4.2 Mzdy	28
4.4.3 Podniky	28
4.4.4 Zahraničný obchod	30
4.4.5 Spotrebiteľské ceny	30
4.5 Prípadová štúdia	33
Záver	35
Zoznam použitej literatúry	37
Prílohy	38

Zoznam skratiek a značiek

CBM	Centrálna banka Malty [Central Bank of Malta]
ECB	European Central Bank [Európska centrálna banka]
EK	Európska komisia
ERM II	mechanizmus výmenných kurzov
EMI	Európsky menový inštitút
EMÚ	Európska menová únia
Eurostat	Európsky štatistický úrad
EÚ	Európska únia
HD – PE	vysokotlakový polyetylén [high density polyethylene]
HDP	Hrubý domáci produkt
HISC	Priemerný index spotrebiteľských cien
HMÚ	Hospodárska a menová únia
LD – PE	nízkotlakový polyetylén [low density polyethylene]
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
NBS	Národná banka Slovenska
OCA	Optimum Currency Area [Optimálna menová oblasť]
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úvod

Euro je jednotná mena používaná v eurozóne. Eurozónu tvoria členské štáty Európskej únie, kde je používanou menou euro. Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie sme sa súčasne stali členmi aj Hospodárskej a menovej únie. Hlavnými úlohami Hospodárskej a menovej únie sú zblížovanie sa hospodárskych politík členských štátov na odstraňovanie bariér voľného pohybu kapitálu, znižovanie deficitov verejných financií a liberalizácia pohybu kapitálu voči nečlenským štátom.

Integrácia do Hospodárskej a menovej únie ale stále nebola ukončená. Ďalším krokom bolo prijatie spoločnej meny, eura. Aby jednotlivé krajiny mohli jednotnú menu prijať, musia splniť tzv. Maastrichtské kritériá, ktoré sú súčasťou Zmluvy o Európskej únii. Podľa vyhládok plnenia Maastrichtských kritérií a na základe všeobecného presvedčenia, že euro nám prinesie veľa možností a príležitostí, určila vláda Slovenskej republiky a Národná banka Slovenska rok 2009 ako cieľový pre vstup Slovenska do eurozóny.

Zo zavedenia eura vyplýva veľa pozitívnych, ale aj negatívnych dôsledkov, ktoré ovplyvňujú tak ekonomickú ako aj sociálnu oblasť krajiny. Medzi hlavné výhody patrí odstránenie transakčných nákladov, odstránenie kurzového rizika voči iným menám, aj voči euru, nárast zahraničného obchodu s krajinami eurozóny, nárast priamych zahraničných investícií, zvýšenie cenovej transparentnosti a mnohé ďalšie. Nevýhody zavedenia eura sú najmä strata nezávislej menovej politiky, jednorazové náklady súvisiace s prechodom na euro a možná vyššia miera inflácie v dlhodobom horizonte. Napriek tomu možno konštatovať, že vyhládky súvisiace so zavedením eura sú pre podnikateľský sektor jednoznačne pozitívne.

Hlavným orgánom pre udržiavanie cenovej stability v eurozóne je Európska centrálna banka. Európska centrálna banka je zodpovedná aj za vytváranie a implementáciu hospodárskej a menovej politiky Európskej únie. Jej úlohou je udržiavať cenovú stabilitu v eurozóne, aby kúpnu silu eura neznižovala inflácia. Európska centrálna banka bola založená v roku 1998 na základe Zmluvy o Európskej únii. Európska centrálna banka sídli vo Frankfurte nad Mohanom a pôsobí úplne nezávisle. Tak Európska centrálna banka ako ani národné centrálné banky eurosystému nemôžu žiadať alebo prijímať pokyny od žiadneho iného orgánu. Inštitúcie Európskej únie a vlády členských štátov musia dodržiavať toto pravidlo a nesmú sa snažiť ovplyvňovať Európsku centrálnu banku ani národné centrálné banky.

Pre Slovenskú republiku bol 1. január 2009 významným dňom, pretože práve vtedy prijala euro. Táto skutočnosť dáva Slovensku istú výhodu voči priamym susedom ako je Česká republika, Maďarsko a Poľsko, ktorí sa tiež usilujú vstúpiť do eurozóny v priebehu nasledujúcich rokov.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Hospodárska integrácia

Hospodárska integrácia¹⁾ – v rámci vnútorného trhu²⁾ – predstavuje nové formy kooperácie, rast výkonnosti národných hospodárstiev, rast životnej úrovne a ekonomickej a sociálnej súdržnosti.

Bracjun (2008) uviedol, že pod hospodárskou integráciou sa spravidla chápe proces spojený s odstraňovaním bariér, ktoré sťažujú vzájomné obchodné styky, napríklad clá a iné obchodné prirážky. Tvrdí, že tento proces sa prejaví v synergickom efekte spoločného pôsobenia na rozsiahlejšom trhu.

Hospodárska integrácia je zameraná na:¹⁾

- podporu spolupráce medzi podnikmi,
- podporu adaptácie priemyslu na zmeny,
- podporu podnikateľského prostredia vo všetkých členských štátoch, zvlášť na podporu malých a stredných podnikov,
- využívanie potenciálu priemyselného, inovačného, výskumného a technologického rozvoja.

Etapy hospodárskej integrácie:²⁾

1. Zóna preferenčného obchodu (so zníženými colnými tarifami medzi určitými krajinami).
2. Zóna voľného obchodu (bez vnútorných sadzieb vzťahujúcich sa na niektoré druhy tovaru alebo všetok tovar predávaný medzi zúčastnenými krajinami).
3. Colná únia (s rovnakými externými colnými sadzbami pre tretie krajiny a s jednotnou obchodnou politikou).
4. Jednotný trh (so spoločnými nariadeniami pre výrobky a voľný pohyb tovaru, kapitálu, práce a služieb).
5. Hospodárska a menová únia (jednotný trh so spoločnou menou a menovou politikou).

---

¹⁾ Hospodárska integrácia – vnútorný trh

²⁾ Vnútorný trh: priestor bez vnútorných hraníc, v ktorom je zabezpečený voľný pohyb tovarov, služieb, kapitálu a osôb (4 slobody EÚ) v súlade s ustanoveniami Zmluvy (Z. o EÚ čl. 7)

6. Hospodárska a menová únia (jednotný trh so spoločnou menou a menovou politikou).
7. Celková hospodárska integrácia (všetko uvedené vyššie spolu s harmonizovanou fiškálnou a ďalšími hospodárskymi politikami).

História EÚ ³⁾

Základným cieľom Európskej únie, ktorá bola založená v roku 1958 ako Európske hospodárske spoločenstvo, bolo vybudovať colnú úniu a spoločný trh pre poľnohospodárstvo. Neskôr sa tento spoločný trh rozšíril tak, aby pokrýval aj tovar a služby jednotného trhu. To sa podarilo v roku 1993. V súčasnosti sa Európska únia nachádza v piatej etape tohto modelu, avšak čo je dôležité, hospodárska integrácia nezačala rozhodnutím vytvoriť euro.

Hospodárska a menová únia predstavuje významný krok smerom k integrácii hospodárstiev členských štátov EÚ. Zahŕňa koordináciu hospodárskych a fiškálnych politík, jednotnej menovej politiky a jednotnej meny, eura. Okrem vplyvu na ekonomiku a jej rast, má zjednotenie Európy prostredníctvom spoločnej meny aj významný prínos v oblasti prehlbovania politickej a kultúrnej jednoty. Všetkých 27 členských štátov EÚ tvorí hospodársku úniu, avšak len niektoré z nich prijali euro ako spoločnú menu. Tieto štáty vytvárajú oblasť eurozóny.

V decembri 1991 bolo v holandskom meste Maastricht prijaté rozhodnutie o vytvorení hospodárskej a menovej únie. Toto rozhodnutie sa neskôr stalo súčasťou Zmluvy o Európskej únii t. j. Maastrichtskej zmluvy. Hospodárska a menová únia posúva EÚ o krok ďalej v procese hospodárskej integrácie, ktorá začala pri jej založení. Hospodárska integrácia prináša výhody vnútornej efektivity a odolnosti jednak pre hospodárstvo EÚ ako celok, ale aj hospodárstvám jednotlivých členských štátov. Tieto výhody sa odrážajú v ďalších príležitostiach, pričom mnohé z nich majú priamy dopad na občanov EÚ. Umožňujú rozvoj hospodárskej stability, väčší rast a vyššiu zamestnanosť.

Z pohľadu praxe znamená HMÚ:

- koordináciu tvorby hospodárskej politiky medzi členskými štátmi,
- koordináciu fiškálnych politík, najmä prostredníctvom obmedzení v oblasti verejného dlhu a schodku,
- nezávislú menovú politiku, ktorú riadi Európska centrálna banka
- jednotnú menu a eurozónu.

---

³⁾ Hospodárska a menová únia (EK, 2010)

Riadenie hospodárstva v rámci HMÚ³⁾

Hospodárska politika nie je v rámci HMÚ riadená žiadnou konkrétnou inštitúciou. Zodpovednosť za jej riadenie je rozdelená medzi členské štáty a jednotlivé inštitúcie EÚ ako sú:

- Európska rada – stanovuje hlavné politické smerovanie,
- Rada Európskej únie – koordinuje tvorbu hospodárskej politiky a rozhoduje o prijatí eura v členských štátoch,
- Európska centrálna banka – určuje menovú politiku, ktorej hlavným cieľom je cenová stabilita,
- „Euro skupina“ – koordinuje politiky spoločného záujmu členských štátov eurozóny,
- Členské štáty – rozhodujú o svojich štátnych rozpočtoch v rámci schválených obmedzení pre verejný dlh a schodok a určujú vlastné štrukturálne politiky týkajúce sa pracovných, dôchodkových a kapitálových trhov.

Ďalšími orgánmi zodpovednými za činnosť EÚ sú:

- Európsky parlament – vytvára zákony, smernice a nariadenia. Má legislatívnu a rozpočtovú právomoc, o ktorú sa delí s Radou EÚ. Kontrolná právomoc mu dáva právo kontrolovať činnosť EÚ.
- Európska komisia – sleduje uplatňovanie a dodržiavanie politík,
- Súdny dvor európskych spoločenstiev - dohliada, aby všetky členské krajiny EÚ vykladali a uplatňovali právne predpisy EÚ rovnakým spôsobom. Zabezpečuje, aby členské štáty EÚ konali v súlade s právnym poriadkom.

1.2 Menová únia

Menová únia je určená konvertibilitou (jednotou) meny, úplnou liberalizáciou pohybu kapitálu, integráciou finančných trhov a stanovením nemeniteľných kurzov. Základom je zavedenie jednotnej meny a zriadenie Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky ako ústredného orgánu národných centrálnych bánk.

Balko (2006) definuje menovú úniu ako integrovanie dvoch alebo viacerých národných hospodárstiev do spoločného celku, sprevádzané zavedením spoločnej meny ako platidla na ich území.

Predstavuje štvrtý stupeň integrácie, ktorý nie je možné realizovať bez splnenia predchádzajúcich troch, ktorými sú: pásmo voľného obchodu, colná únia, spoločný trh. Každý ďalší stupeň nadväzuje na predchádzajúci a rozvíja ho. Aj preto v začiatkoch existencie spoločenstiev nebolo hneď reálne vytvorenie menovej únie.

Podľa Bracjuna (2008) jednotnosť menovej politiky spočíva v tom, že v podmienkach jednotného vnútorného trhu a jednotnej meny môže existovať len jednotná úroková miera a jednotný menový kurz, ktoré sú atribútmi každej menovej politiky.

Maastrichtská zmluva definovala štyri konvergenčné kritériá, ktoré museli štáty splniť, aby mohli vstúpiť do menovej únie:

1. Prvé kritérium sa týka verejných financií. Deficit verejných financií za posledný rok pred hodnotením, nesmie presiahnuť 3 % HDP. Okrem toho celkový verejný dlh nesmie presiahnuť 60 % HDP, alebo musí klesať.
2. Druhým kritériom je inflačné kritérium. Priemerná inflácia za posledných 12 mesiacov nesmie presiahnuť priemer troch krajín EÚ s najlepšimi výsledkami v oblasti cenovej stability o viac ako 1,5 % bodu.
3. Ďalším kritériom je stabilita dlhodobých úrokových sadzieb. Priemer trhových úrokových sadzieb dlhodobých vládnych alebo obdobných dlhopisov nesmie presiahnuť priemer troch krajín EÚ s najlepšimi výsledkami v oblasti cenovej stability o viac ako 2 % body.
4. Posledným kritériom je stabilita výmenného kurzu. Slovenská koruna musí byť dva roky pred hodnotením zapojená do mechanizmu výmenných kurzov (ERM II). Počas tohto obdobia nesmie Slovensko korunu jednostranne devalvovať, koruna nesmie vybočiť z dohodnutého fluktuačného pásma, musí sa pohybovať blízko centrálnej parity a pri vývoji kurzu sa nesmú vyskytnúť vážne napätia.

Sipko (1999) tvrdí, že pri menových úniách, ktoré v minulosti existovali sa podobné hospodárske konvergenčné kritériá nepoužili. Vznik menových únií bol väčšinou spojený s vytvorením rôznych politických aliancií alebo politických únií.

Buiter – Sibert (2006) potvrdili, že splnenie Maastrichtských kritérií vyžaduje od kandidátskych krajín súčasné sledovanie troch cieľov, medzi ktoré patrí sledovanie referenčnej hodnoty inflácie, dlhodobých úrokových sadzieb a pohyb nominálneho výmenného kurzu v stanovenom pásme.

Buiter - Sibert (2006) sa tiež vyjadrili, že je nezvyčajné, keď je Maastrichtské kritérium inflácie založené na priemere troch krajín z dvadsiatich piatich členských krajín EÚ s najlepšimi výsledkami v oblasti cenovej stability a nie je odvodené od inflácie dvanástich krajín eurozóny.

Árendáš (2006) predpokladá, že náklady spojené so zavedením eura na Slovensku budú nižšie ako v európskej dvanástke, keďže na Slovensku je menej podnikov v sektore služieb v porovnaní s eurozónou. Práve v sektore služieb sú náklady na administratívne a technické prípravy spojené s eurom vyššie.

1.3 Charakteristiky optimálnej menovej oblasti- Optimum Currency Area (OCA)

Teória OCA identifikuje charakteristiky, prostredníctvom ktorých sa hodnotí efektívnosť fungovania ekonomiky danej krajiny po integrácii do väčšieho ekonomického celku. Ide o kritériá, ktoré má krajina spĺňať, aby sa bez rizika asymetrických šokov alebo iných problémov mohla zapojiť do menovej únie. Taktiež hodnotí náklady, prínosy a dôsledky z prijatia jednotnej meny.

Teóriou OCA sa zaoberal aj laureát Nobelovej ceny R. Mundell. Podľa Mundella (1997) je optimálnou menovou oblasťou taká oblasť, v ktorej je vysoká mobilita výrobných faktorov, najmä pracovných síl. V prípade, že jedna z krajín čelí asymetrickému šoku a mobilita pracovných síl nie je dostatočná, v menovej únii sa prejaví rozdielna miera inflácie a nezamestnanosti.

Šikulová (2006) zastáva názor, že ak prínosy z členstva v menovej únii prevažujú nad nákladmi s ním spojenými, je pre danú ekonomiku výhodné prijať jednotnú menu. Ďalej uvádza, že podstatou teórie OCA je myšlienka, že prijatie jednotnej meny, t. j. vzdanie sa adaptačných nástrojov menovej a kurzovej politiky, je optimálne pre krajiny, ktoré sú vystavené symetrickým šokom, alebo disponujú flexibilnými mechanizmami absorpcie asymetrických šokov.

---

⁴⁾ Asymetrické šoky sú šoky, ktoré ovplyvňujú súbežne niekoľko krajín tvoriacich menovú úniu, avšak ich účinok je odlišný. V niektorých krajinách je pozitívny, v iných negatívny. Taktiež sem patria šoky, ktoré síce ovplyvňujú krajiny rovnakým smerom čiže symetricky, ale rozdielnou intenzitou. Symetrické šoky vplývajú na všetky členské štáty rovnakou intenzitou.

1.4 Prínosy menovej integrácie

S menovou integráciou spája nepochybne niekoľko významných prínosov⁵⁾. Sú to:

- eliminácia transakčných nákladov,
- rýchlejšia ekonomická a finančná integrácia - rast priamych zahraničných investícií,
- zníženie úrokových sadzieb,
- väčšia cenová transparentnosť,
- lepší prístup ku kapitálovým zdrojom (aj pre malé a stredné podniky),
- eliminácia rizika výmenného kurzu voči euru,
- lepšia odolnosť voči kríze, vrátane menovej,
- posilnenie medzinárodnej stability či väčšia ekonomická a politická dôležitosť v medzinárodných záležitostiach.

V nových členských štátoch sa od členstva v menovej únii očakáva aj zrýchlenie hospodárskeho rastu, zvýšenie zamestnanosti a dôchodkov, zvýšenie kredibility, ako aj väčší tlak na racionálnu realizáciu rozpočtovej politiky.

Podstatný však je aj fakt, že prínosy sa budú v krajine, ktorá prijala jednotnú menu, prejavovať v o to vyššej miere, o čo väčší pokrok zaznamenala jej ekonomika.

Wyplosz (2007) považuje za najvýznamnejšie prínosy menovej únie nízku infláciu, stabilitu výmenného kurzu, nižšie úrokové miery, lepšiu fiškálnu politiku, znížené transakčné náklady, väčšiu konkurenciu a zvýšenie obchodu.

1.5 Náklady menovej integrácie

Prijatie jednotnej meny je spojené aj s nákladmi. Sú to predovšetkým jednorazové náklady spojené s prechodom na novú menu, strata nezávislého bankového sektora, avšak za najzávažnejšie negatívum je považovaná strata samostatnej menovej a kurzovej politiky, t. j. strata kľúčových nástrojov hospodárskej politiky ako sú úrokové sadzby a menový kurz, ktoré slúžia na stabilizáciu ekonomiky.

Krajina, ktorá vstúpi do menovej únie, už nebude môcť stanoviť množstvo peňazí v obehu, ani zmeniť hodnotu svojej meny (ani devalváciou, ani revalváciou).

---

⁵⁾ Benefits of euro adoption (Šramko, 2010)

2 Cieľ práce

Tému bakalárskej práce Vplyv prijatia eura na Slovensku som si vybrala z viacerých dôvodov. Hlavným dôvodom je, že mňa osobne táto téma veľmi zaujíma. Ďalším dôvodom je aj to, že téma eura je stále aktuálna tak v iných krajinách eurozóny a sveta, ako aj na Slovensku takmer rok a pol po jeho zavedení. Situácia týkajúca sa eura je stále verejne diskutovaná a rozoberaná. Hlavným dôvodom prečo je tomu tak najmä v posledných týždňoch, je nepriaznivá ekonomická situácia v Grécku, v dôsledku ktorej budú musieť štáty Európskej únie prispieť na úhradu gréckeho dlhu. Verejne sa hovorí o ohrození jednotnej meny eurozóny. Aj to je jeden z dôvodov, prečo ma zaujíma, ako sa bude situácia spojená s eurom ďalej vyvíjať a aké dopady to bude mať pre Slovensko ako člena Európskej únie v priebehu ďalších rokov.

Hlavným cieľom tejto práce je analyzovať, popísať a komplexne zhodnotiť vplyv prijatia eura na Slovensku, hoci objektívne bude možné tieto dôsledky hodnotiť až v nasledujúcich rokoch, kedy sa úplne prejavia. Situáciu na Slovensku pred zavedením eura môžeme hodnotiť aj príkladom z iných krajín ako sú Malta a Slovinsko, ktoré prijali euro v priebehu dvoch rokov pred Slovenskom.

Prvá kapitola výsledkov práce je venovaná procesu tvorby Hospodárskej a menovej únie, ktorá vznikala v troch etapách. Od roku 1988, kedy sa Európska rada rozhodla pre vytvorenie hospodárskej a menovej únie až po rok 1999, kedy sa stanovili neodvolateľné výmenné kurzy a jedenásť krajín prijalo euro ako zákonné platidlo.

Druhá kapitola sa venuje posúdeniu východiskovej pozície Malty bezprostredne pred prijatím eura a definovaniu nevyhnutných príprav spojených s prechodom na novú menu. Ďalej zahŕňa aj porovnanie hlavných makroekonomických ukazovateľov na Slovensku a na Malte pred a po zavedení eura.

Ďalšia kapitola pojednáva o prijatí eura na Slovensku a ako sa podarilo SR splniť Maastrichtské kritériá pre vstup do eurozóny.

Vo štvrtej kapitole sú analyzované dopady zavedenia novej meny na jednotlivé oblasti života a poslednou časťou bakalárskej práce je prípadová štúdia, ktorá je venovaná zmenám súvisiacim so zavedením eura vo výrobnú – obchodnej firme v Nitre.

3 Metodika práce a metody skúmania

Pri spracovaní témy boli použité viaceré metódy a postupy. Metóda predstavuje spôsob, ako dosiahnuť vytýčený cieľ. Voľba metód závisí od nadobudnutých teoretických a praktických vedomostí v danom odbore a od získaných skúseností.

V bakalárskej práci boli použité nasledujúce metódy:

- **Analýza** - predstavuje myšlienkové rozloženie základných javov a procesov na jednotlivé zložky, čo umožní lepšie poznať ich vzájomnú súvislosť,
- **Deskripcia** – predstavuje popis jednotlivých javov,
- **Syntéza** – je systematické skladanie jednoduchých javov do celku,
- **Tabuľkové a grafické znázornenia** – ide o prehľadné zobrazenie stavu, resp. vývoja určitých ukazovateľov v čase a priestore.

V práci som využila predovšetkým metódy analýzy a deskripcie. Pre doplnenie informácií som využila tabuľkové a grafické znázornenia.

Pre vypracovanie záverečnej bakalárskej práce som použila nasledovné zdroje:

- názory domácich a zahraničných autorov, ktorí sa zaoberajú danou problematikou, ich štúdium a selekcia,
- dostupná knižná literatúra,
- informácie z odborných časopisov *Biatec*,
- informácie z relevantných a dôveryhodných zdrojov ako sú dostupné internetové databázy a stránky EK, NBS, ŠÚ SR, ECB, Eurostat, MF SR,
- ostatné materiály, ktoré sú uvedené v prehľade použitej literatúry.

4 Výsledky práce a diskusia

4.1 Proces tvorby HMÚ ⁶⁾

Európska rada sa rozhodla v roku 1988 pre vytvorenie hospodárskej a menovej únie. Návrh ako by mal prebiehať proces tvorby HMÚ pochádzal od vtedajšieho prezidenta Európskej komisie, ktorým bol Jacques Delors. Delorsova správa navrhovala, aby sa HMÚ vytvorila v troch etapách. Prvou etapou bolo liberalizovanie pohybu kapitálu v rámci EÚ a zblíženie menových politík jednotlivých štátov. Druhá etapa znamenala postupné zblížovanie národných mien a založenie Európskej centrálnej banky. V tretej etape boli stanovené neodvolateľné výmenné kurzy.

Prvá etapa – zrušenie obmedzení pohybu kapitálu v EÚ (1. júl 1990 až 31. december 1993)

V prvej etape tvorby Hospodárskej a menovej únie došlo k zrušeniu všetkých obmedzení týkajúcich sa pohybu tovaru, osôb, služieb a kapitálu medzi štátmi EÚ. Výbor guvernérov centrálnych bánk členských štátov Európskeho hospodárskeho spoločenstva bol poverený poskytovať poradenské služby členským štátom v oblasti menovej politiky a podporiť spoluprácu v tejto oblasti s cieľom dosiahnutia cenovej stability. Základným krokom bolo stanoviť otázky, ktoré sa mali preskúmať v tejto začiatkovej fáze a následne vypracovať pracovný program do roku 1993.

Pre realizáciu druhej a tretej etapy bolo nevyhnutné novelizovať Zmluvu o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva. Výsledkom rokovaní bolo podpísanie Zmluvy o Európskej únii v Maastrichte 7. februára 1992. Avšak zmluva vstúpila do platnosti až 1. novembra 1993.

Druhá etapa HMÚ - zriadenie EMI a ECB (1. január 1994 až 31. december 1998)

Začiatok druhej etapy hospodárskej a menovej integrácie bol sprevádzaný zriadením Európskeho menového inštitútu, ktorý bol založený v roku 1994.

---

⁶⁾ Hospodárska a menová únia (NBS, 2010)

Hlavnou úlohou EMI bolo podporiť spoluprácu centrálnych bánk v oblasti menovej politiky a vykonať všetky prípravy nevyhnutné pre založenie Európskeho systému centrálnych bánk v tretej etape

V roku 1995 schválila Európska rada názov európskej menovej jednotky euro. EMI bol poverený vykonaním prípravných prác v oblasti menových vzťahov medzi krajinami eurozóny a ostatnými štátmi EÚ.

V roku 1996 predložil EMI Európskej rade sériu návrhov euro bankoviek, ktoré sa mali dostať do obehu v roku 2002. Rozpočtová disciplína v HMÚ sa mala zabezpečiť prostredníctvom Paktu stability a rastu, ktorý prijala Európska rada v júni 1997. Európska rada v roku 1998 rozhodla, že jedenásť členských krajín EÚ ⁷⁾ spĺňa podmienky prijatia jednotnej meny, a preto sa môže zúčastniť tretej etapy HMÚ.

Druhá etapa bola ukončená založením Európskej centrálnej banky, ktorá spolu s národnými centrálnymi bankami členských štátov vytvorila Eurosystem, ktorý je zodpovedný za menovú politiku. Tým sa ukončilo pôsobenie EMI.

Tretia etapa HMÚ - stanovenie neodvolateľných výmenných kurzov (od 1. januára 1999)

Tretia etapa bola zahájená v roku 1999 stanovením neodvolateľných výmenných kurzov. Euro sa zaviedlo ako zákonné platidlo v hotovostnom aj bezhotovostnom styku v jedenástich krajinách, ktoré sa zúčastnili procesu hospodárskej a menovej integrácie relatívne od jej začiatku. Menová únia teda znamená, že štáty vykonávajú svoju menovú politiku spoločne a národnou menou je euro. Eurozóna teda vznikla v roku 1999, keď sa ECB stala zodpovednou za menovú politiku jedenástich členských štátov EÚ. V roku 2001 vstúpilo do eurozóny Grécko. Ďalšie rozširovanie eurozóny bolo v roku 2007, keď pristúpilo Slovinsko, v roku 2008, keď pristúpil Cyprus a Malta a zatiaľ posledným členským štátom eurozóny sa stalo Slovensko v roku 2009.

Na mape č. 1 možno sledovať proces rozširovania eurozóny, krajiny, ktoré euro prijali a krajiny, ktoré euro neprijali a kandidátske krajiny pre prijatie eura.

Diagram č. 1 znázorňuje vzťahy medzi mnohonárodnými európskymi telesami.

---

⁷⁾ Belgicko, Nemecko, Írsko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Fínsko

4.2 Menová integrácia na Malte

Slovenská republika, podobne ako aj Malta a Slovinsko vstúpili do Európskej únie 1. mája 2004.

Prípravy spojené s prechodom na euro prebiehali na Slovensku obdobným spôsobom ako na Malte. Preto je táto časť práce venovaná prechodu na jednotnú menu práve v tomto štáte.

Malta je ostrov nachádzajúci sa v Stredozemnom mori s vyspelou, otvorenou, hoci malou ekonomikou. V ekonomike Malty zohráva dôležitú úlohu turistický ruch, finančné služby a námorná doprava. Malta slúži ako dôležité prekladisko tovarov. Malta má svoj vlastný rodný jazyk, ale anglický jazyk je tiež oficiálnym jazykom.

Malta prijala euro 1. Januára 2008. Najväčším problémom pri plnení kritérií nominálnej konvergenie (Maastrichtských kritérií) bolo pre Maltu fiškálne kritérium. Deficit verejných financií presahoval 3 % HDP a celkový verejný dlh bol vyšší ako 60 % HDP. Kvôli tejto nepriaznivej situácii vláda na Malte predložila v máji 2004 Európskej komisii Plán konvergenie 2004 - 2007. Hlavným cieľom tohto programu bolo znížiť deficit verejných financií do roku 2006 pod 3 % HDP.

Súvisle s týmto programom sa vláda snažila presadiť stratégiu, ktorá by zabezpečila hladký prechod na euro. Stratégia bola založená na:

- blízkej spolupráci vlády a Centrálnej banky Malta (CBM),
- posilnenom manažmente verejných financií a fiškálnych reform,
- štrukturálnych reformách zameraných na zvyšovanie účinnej alokácie a použitie zdrojov,
- použití monetárnej politiky CBM na zabezpečenie stability výmenného kurzu predovšetkým počas účasti v ERM II.

4.2.1 Zhodnotenie ekonomickej situácie na Malte po vstupe do EÚ a podmienky pre prijatie eura

1. Charakteristiky optimálnej menovej oblasti- Optimum Currency Area (OCA)

Na základe charakteristík OCA zhodnotíme ekonomickú situáciu na Malte po roku 2004, kedy sa začlenila do EÚ a jej pripravenosť na prijatie eura. Patria sem:

- a) veľkosť a otvorenosť ekonomiky, smerovanie obchodu,
- b) stupeň mobility kapitálu a pracovných síl, pružnosť cien a miezd,

- c) podobnosť výrobných štruktúr ekonomiky,
- d) zjednotenie hospodárskych cyklov,
- e) stupeň finančnej integrácie,
- f) stupeň flexibility fiškálnej politiky.

Tieto charakteristiky sú rozpísané nižšie:

a) Veľkosť a otvorenosť ekonomiky, smerovanie obchodu

Krajina môže byť definovaná ako malá alebo veľká. Veľká krajina môže ovplyvňovať podmienky zahraničného obchodu. Naopak, malá krajina to nie je schopná. Malta je z tohto pohľadu charakterizovaná ako malá krajina, ktorá dosahuje HDP menej ako 0,1 % krajín EÚ.

Stupeň otvorenosti ekonomiky ukazuje jej závislosť na zahraničnom obchode s inými krajinami. Pre uzavreté ekonomiky je táto možnosť vylúčená. Pre malú a otvorenú ekonomiku, ktorá je pre Maltu typická, platí presný opak. Export a import tvorí 159 % HDP. Zahraničný obchod s krajinami, kde je menou euro, dosahuje 51 %. S ostatnými krajinami EÚ tvorí zahraničný obchod približne 16 %.

Dôležitá je diverzifikácia komoditnej štruktúry, pretože eliminuje možnosť výskytu asymetrických šokov. Preto je vysoká špecializácia ekonomiky v tomto prípade pre krajinu zapojenú do menovej únie nevýhodná.

b) Stupeň mobility kapitálu a pracovných síl, pružnosť cien a miezd

Dôsledkom toho, že Malta je malý ostrov, mobilita pracovných síl je v rámci krajiny pozorovateľná. Stupeň pružnosti pracovných síl nie je jednoduché merať, ale v tomto prípade môžeme vychádzať z dlhodobej nezamestnanosti ako časti aktívneho obyvateľstva.

Dlhodobá nezamestnanosť na Malte dosahovala v roku 2003 hodnotu 3,5 %, čo bolo len o pol percenta menej ako krajiny EÚ (4,0 %) a zároveň o 0,4 % menej ako krajiny s jednotnou menou euro (3,9 %). Počet nezamestnaných ľudí, ktorí sú registrovaní viac ako jeden rok má klesajúcu tendenciu, čo je znakom toho, že mobilita pracovných síl medzi jednotlivými odvetviami na Malte je porovnateľná s krajinami EÚ.

Flexibilita nominálnej mzdy je v tejto krajine obmedzená existenciou minimálnej mzdy stanovenej zo zákona a každoročnou úpravou miezd. Flexibilita nominálnej mzdy má odraziť zmeny mzdy jednotlivých sociálnych skupín. Priemerná mzda na Malte dosahuje hodnoty podobné mzdám v iných členských krajinách EÚ.

Trhy na Malte sa začali postupne liberalizovať od roku 1980. Dnes sú ceny produktov určované trhovými silami. Aj preto je aj flexibilita cien pozorovateľná.

Na základe podmienok OCA je Malta charakterizovaná vysokým stupňom mobility pracovných síl, pružnosťou mzdy a ceny, čo by jej malo umožniť profitovať z pevného výmenného kurzu menovej únie.

c) Podobnosť štruktúr ekonomiky, diverzifikácia produkcie

Výrazný stupeň podobnosti ekonomík prispieva ku znižovaniu efektov asymetrických šokov. Je to aj prípad Malty, ktorá má podobnú štruktúru ekonomiky ako krajiny s jednotnou menou euro. Táto skutočnosť je dôkazom, že pevný výmenný kurz s krajinami jednotnej menovej oblasti by mohol byť Maltu reálnym prínosom.

d) Synchronizácia ekonomických cyklov

V grafe č. 1 sú porovnané hospodárske cykly Malty s inými vybranými krajinami EÚ. Krajiny sú rozlohou malé, podobne ako Malta, pre lepšie porovnanie. Z tabuľky vidíme, že koeficient, ktorý dosahuje táto krajina je porovnateľný s inými krajinami eurozóny. Koeficient O vyjadruje, že výkonnosť ekonomiky je úplne nezávislá od krajín eurozóny.

e) Finančná integrácia

Finančná integrácia je posudzovaná na základe rozsahu pohybu kapitálu ako aj podľa podobnosti finančnej štruktúry medzi zainteresovanou krajinou a krajinami s jednotnou menou.

Podobnosť štruktúry danej krajiny s krajinami eurozóny zlepšuje a synchronizuje finančné mechanizmy naznačujúc, že prijatie jednotnej meny by bolo zlučiteľné s finančným systémom danej krajiny.

Úloha bankového sektora vo finančnom systéme Malty je viac dominantná ako v krajinách eurozóny. Podiel úverov poskytovaných pre podnikateľský sektor ako časť HDP je na Malte podstatne vyšší (76 %) ako v eurozóne (53 %), zatiaľ čo podiel úverov pre sektor domácností je nižší (30 %) ako v štátoch eurozóny (45 %).

f) Stupeň flexibility fiškálnej politiky

Krajina, ktorá je časťou eurozóny stráca nezávislosť svojej menovej politiky. Preto sa musí viac spoliehať na fiškálnu t. j. rozpočtovú politiku. Avšak treba spomenúť, že na Malte bola fiškálna politika zriedkakedy použitá pre stabilizačné účely.

2. Hlavné požiadavky pre participáciu v Európskej menovej únii – Maastrichtské kritériá

Maastrichtské kritériá sú bližšie popísané v kapitole 1.2. Tabuľka č. 1 obsahuje plnenie Maastrichtských kritérií na Malte.

3. Požiadavky reálnej konverencie

Tieto požiadavky nie sú priamo určené. V Maastrichtskej zmluve je len nepriamo spomenutá potreba ekonomickej a sociálnej previazanosti resp. súdržnosti medzi krajinami s jednotnou menou. Môžeme sem zaradiť ukazovatele nezamestnanosti, HDP, rozdelenie dôchodku, úroveň cenovej hladiny, vládne príjmy, vládne výdaje, náklady na jednotku pracovnej sily, resp. mzdové náklady.

V porovnaní s krajinami eurozóny Malta dosahuje relatívne vysokú úroveň reálnej konverencie. Pre porovnanie pozri tab. č. 2.

4. Prípravy na prechod na euro

A) Zmena postavenia Centrálnej banky Malty na základe prijatia eura

Centrálna banka Malty sa stane plnohodnotným členom Eurosystemu, ktorý je tvorený Európskou centrálnou bankou a národnými centrálnymi bankami štátov, ktoré už euro prijali. CBM sa bude musieť riadiť všetkými právami a povinnosťami platnými v Eurosysteme. Guvernér CBM sa stane členom ECB a bude sa môcť podieľať na rozhodovaní vo veciach menovej politiky, ktoré ovplyvňujú celú eurozónu.

B) Zmeny v menovej a finančnej infraštruktúre

Nástroje, prostredníctvom ktorých CBM riadi menovú politiku sa budú musieť plne stotožniť s nástrojmi ECB. Právna koncepcia regulujúca finančné nástroje bude musieť byť posilnená.

C) Funkčné a operačné zmeny v CBM

Účtovníctvo, IT, telekomunikácie a štatistické vykazovanie bude musieť byť aktualizované a zdokonalené. Hoci prípravy v tejto oblasti trvajú už niekoľko rokov a dosiahol sa aj značný pokrok, ide o neustále pretrvávajúci proces. Zdokonalenie je možné vždy.

D) Prípravy spojené s prechodom na euro

Vláda Malty a CBM vytvoria plán prechodu na euro. Ide o informačnú kampaň zameranú na všetky oblasti ekonomiky, verejný sektor, súkromné podnikanie ako aj všetky organizácie. Hlavným cieľom kampane je informovať o dôležitých faktoch týkajúcich sa prechodu na euro. Za informačnú kampaň bude zodpovedná komisia vytvorená pre tento účel. Informácie obsiahnuté v kampani sa budú týkať aj prispôsobenia predajných automatov, IT a účtovných systémov na novú menu. Samozrejme prípravy spojené s prechodom na euro zahŕňajú viac aspektov než bolo spomenutých. Napríklad predzásobenie bánk papierovými peniazmi a mincami na základe odhadu dopytu po nich v priebehu niekoľkých budúcich rokov, zakúpenie prístrojov na kontrolu falšovaných bankoviek, ...

4.2.2 Porovnanie hlavných makroekonomických ukazovateľov na Malte a na Slovensku pred a po zavedení eura

Tab. 1

Hlavné makroekonomické ukazovatele Malta

	2006	2007	2008	2009
HDP - zmena v %	1,8	4,1	4,0	3,6
Štátny dlh (% HDP)	62,2	60,5	62,2	64,3
Inflácia HICP (%)	2,8	1,25	4,26	2,2
Nezamestnanosť (%)	5,0	4,5	4,0	5,1

Zdroj: Eurostat

Tab. 2

Hlavné makroekonomické ukazovatele Slovensko

	2007	2008	2009	2010 ⁸⁾
HDP – rast v %	10,4	6,4	-5,7	1,9
Hrubý verejný dlh (% HDP)	29	27,6	0	0
Inflácia HICP (%)	1,9	3,3	1,2	2,6
Nezamestnanosť (%)	11,0	9,6	11,7	12,1

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

⁸⁾ Prognóza na rok 2010 podľa ŠÚ SR

Situácia pred prijatím eura bola na Malte v roku 2007 podobná ako situácia na Slovensku v roku 2008. HDP dosahoval na Malte rast o 4,1 %, pričom na Slovensku bola v tejto oblasti lepšia situácia, HDP dosahoval rast o 6,4 %.

Hrubý verejný dlh sa na Slovensku podieľal 27,6 % na HDP, pričom štátny dlh na Malte dosahoval úroveň 60,5 % na HDP.

Naopak, o niečo lepšiu pozíciu pred prijatím eura dosahovala Malta v oblasti zamestnanosti a inflácie meranej prostredníctvom HICP. Inflácia bola v roku 2007 na úrovni 1,25 % a nezamestnanosť dosahovala 4,5 %.

Na Slovensku bola inflácia pred prijatím eura na úrovni 3,3 % a nezamestnanosť dosiahla 9,6 %.

Situácia rok po zavedení eura sa javí v prospech Malty, keďže inflácia bola v roku 2009 na úrovni 2,2 % a nezamestnanosť dosiahla 5,1%. Ide o hodnoty nižšie ako je odhadovaná inflácia na SR (2,6 %) a nezamestnanosť (12,6 %) v roku 2010. HDP zaznamenal po prijatí eura vyšší rast na Malte a to o 3,6 % , kým ekonomika SR sa ešte vždy spamätáva nielen z prechodu na euro, ale aj z hospodárskej krízy, ktorá zapríčinila pokles HDP v roku 2009 o 5,7 %. Predpovedaný nárast HDP je v roku 2010 okolo 2 %.

4.3 Prijatie eura na Slovensku

Tab. 3:
Stratégia prijatia eura

1. etapa: Po vstup do ERM II	
2005	Absolvovanie prístupových procedúr do ERM II
2. etapa: Od vstupu do ERM II do rozhodnutia o vstupe SR do eurozóny	
28. november 2005	Vstup do mechanizmu výmenných kurzov ERM II
Marec 2008	Splnenie Maastrichtských kritérií
Máj 2008	Konvergenčné správy EK a ECB
Máj – jún 2008	Hodnotiaca procedúra v európskych inštitúciách
Júl 2008	Rozhodnutie Rady EÚ o zrušení výnimky, stanovenie konverzného kurzu Radou EÚ
Júl – december 2008	NBS dovezie potrebné množstvo euro bankoviek a dajú sa vyraziť slovenské euro mince

August 2008	Začiatok povinného duálneho zobrazovania cien
September – december 2008	Predzásobenie bánk eurovým platidlom
December 2008	Predzásobenie obchodov eurami
Do konca decembra 2008	Konverzia bankomatov, automatov a iných zariadení fungujúcich na mince alebo bankovky
4. etapa: Po vstupe do eurozóny	
1. január 2009	Vstup do eurozóny, začiatok duálneho obehu, výmena SKK za eurá, sťahovanie slovenskej koruny z obehu
16. január 2009	Ukončenie duálneho obehu
December 2009	Ukončenie povinného duálneho zobrazovania cien
Jún 2010	Ukončenie odporúčaného duálneho zobrazovania cien

Zdroj: Komerčná banka Bratislava

Prijatie jednotnej meny znamená využívať výhody jednotného trhu. Slovensko v období 2000 - 2007 dosahovalo vyšší HDP ako bol priemer eurozóny, čo je dôkazom, toho, že slovenské hospodárstvo je schopné uchytiť sa aj medzi vyspelejšími krajinami EÚ. Keďže Slovensko je otvorenou ekonomikou a dobieha úroveň rozvinutejších krajín eurozóny, skutočnosťou je, že stále existuje možnosť ohrozenia udržateľnej konvergenie Slovenska. Preto by mala byť práve udržateľná konvergencia primárnym cieľom. Zlepšenie ekonomickej situácie by vláda mohla ovplyvniť napríklad aj podporou zamestnanosti a prílevu zahraničných investícií, v dôsledku čoho by sa mohlo očakávať aj zvýšenie reálnej konvergenie SR.

Pre vstup do eurozóny je nutné splniť Maastrichtské kritéria. Slovensku sa podarilo splniť jednotlivé kritériá v období hodnotenia Európskou komisiou (marec 2008) nasledovne: ⁹⁾

- Deficit štátneho rozpočtu 2,2 % HDP,
- Verejný dlh 29,4 % HDP,
- Miera inflácie 2,2 % (referenčná hodnota 3,2 %),
- Stabilita dlhodobých úrokových sadzieb 4,5 % (referenčná hodnota 6,5 %),
- Členstvo v ERM II od novembra 2005

⁹⁾Príprava na zavedenie eura v SR (NBS, 2008)

4.4 Vplyv zavedenia eura na SR

Slovenská republika prijala euro ako jednotnú menu eurozóny 1. januára 2009 s veľkými očakávaniami.

Prechod na novú menu sa uskutočnil bez väčších komplikácií aj v dôsledku toho, že postupne sa všetky sektory krajiny, ekonomika, obyvateľstvo aj bankový sektor pripravovali na prijatie eura v dostatočnom predstihu a k tomuto významnému kroku pristupovali zvlášť zodpovedne. Prijatie eura na SR prebiehalo obdobným spôsobom ako na Malte. Najzávažnejšie Maastrichtské kritérium bolo pre Slovensko kritérium verejného deficitu, ktoré sa nám podarilo splniť ako posledné.

Na úspešné fungovanie Slovenska v eurozóne je potrebné zvyšovať flexibilitu hospodárstva, aby sa aj bez pomoci vlastnej menovej politiky sa Slovensko dokázalo vyrovnáť so šokmi.

Hlavnou úlohou vlády je smerovať deficit k vyrovnanému, aby potom mohol razantnejšie reagovať na výkyvy ekonomiky; ďalšie zvýšenie flexibility trhu práce napríklad podporou mobility práce, dobrý vzdelávací systém, flexibilnejšia pracovná legislatíva, nižšie odvodové zaťaženie; podpora podnikateľského prostredia: lepšia vymožitelnosť práva, nižšie administratívne bariéry, riešenie rozdrobeného vlastníctva pôdy, ... Pokrok v týchto oblastiach bude prospešný bez ohľadu na zavedenie eura.¹⁰⁾

4.4.1 Nezamestnanosť

Rok 2009 bol síce pre Slovensko prelomovým rokom z dôvodu prijatia novej meny, avšak situáciu dotýkajúcu sa takmer všetkých oblastí spoločenského bytia, ovplyvnila v tomto období viac celosvetová hospodárska kríza než euro. Priemerná nezamestnanosť na SR v roku 2009 bola 12,1 %. Postupne v priebehu roka nezamestnanosť rástla. V prvom kvartáli dosahovala 10,5 %, avšak vo štvrtom kvartáli sa vyšplhala až na rekordných 13,9 %. Veľa podnikov z dôvodu hospodárskej krízy skrachovalo a práve to bol jeden z hlavných dôvodov nárastu nezamestnanosti.

Zavedenie novej meny má na túto oblasť nepriamy vplyv. S príchodom eura sa Slovensko stáva atraktívnejším pre zahraničných investorov, čím sa vytvoria nové pracovné príležitosti.

Táto skutočnosť by v dlhodobom horizonte mohla pozitívne ovplyvniť aj životnú úroveň obyvateľstva.

---

¹⁰⁾ Ekonomické aspekty zavedenia eura v SR (NBS, 2007)

4.4.2 Mzdy

Hoci sa v roku 2009 hospodárska kríza odrazila v takmer každom odvetví národného hospodárstva, priemerná mzda rástla. V roku 2008 dosahovala priemerná mzda v hospodárstve 733 eur, pričom v roku 2009 to bolo na úrovni 744, 50 eur.

Tento jav súvisel so skutočnosťou, že desaťtisíce ľudí, z ktorých väčšina poberala mzdy nižšie ako priemer, bolo prepustených, čo strednú hodnotu platov zostávajúcich zamestnancov opticky zvýšilo. Najvýznamnejší pokles zamestnanosti bol zaznamenaný v odvetviach reštaurácií a pohostinstiev, vo veľkoobchode ako aj v priemyselnej výrobe. Tieto odvetvia evidujú nižšie platy ako je priemerná mzda v hospodárstve. Naopak, k odvetviam s najvyššími platmi môžeme zaradiť sektor informácií a komunikácie, sektory dodávky elektriny a plynu, kde mesačná mzda dosahuje 1 100 – 1 500 eur.

Na druhej strane Európsky štatistický úrad zisťoval priemerné náklady zamestnávateľa na hodinu práce jedného zamestnanca. Výsledkom tohto prieskumu bolo, že cena práce na hodinu štatisticky klesla. Udialo sa tak v dôsledku toho, že veľa pracovníkov bolo prepustených a tí, čo zostali, museli odpracovať hodiny navyše aj za nich.

Prijatie eura by malo znamenať prínos pre väčšinu obyvateľstva. Najviac by ho však mali pocítiť práve zamestnanci, keďže rast miezd úzko súvisí s rastom hospodárstva. Na základe predpokladov a predbežných výpočtov možno počítať so zvýšením rastu HDP, ako dôsledok prijatia eura, o 0,7 % ročne. Približne rovnako by mali rásť aj reálne mzdy.

Reálny rast miezd závisí aj od miery inflácie. Práve tej sa obyvateľstvo obáva najviac. Štatisticky je však dokázané, že spotrebitelia v krajinách, ktoré prijali euro, vnímali infláciu oveľa vyššou, než v skutočnosti bola. Euru sa dalo pripísať len 0,09 % - 0,28 % z celkovej inflácie. Najviac sa však na inflácii podpísalo nesprávne zaokrúhľovanie cien predajcami a fakt, že ceny sa pred prijatím eura umelo tlačili smerom nadol.

Porovnanie priemernej mzdy SR s krajinami eurozóny je znázornené v grafe č. 2.

4.4.3 Podniky

Dopady zo zavedenia eura predovšetkým na malé stredné podniky možno rozdeliť podľa časového horizontu, v ktorom sa prejavujú a prejavovať sa ešte budú. Tieto dopady navzájom súvisia a ovplyvňujú sa.

Z krátkodobého hľadiska ide o:

- ✓ odstránenie transakčných nákladov,
- ✓ odstránenie volatility výmenného kurzu v rámci eurozóny,
- ✓ zvýšenie cenovej transparentnosti v eurozóne a

✓ jednorazové náklady na zavedenie eura.

Za najvýznamnejší krátkodobý prínos sa považuje odstránenie transakčných nákladov, ktoré vznikajú podnikateľom pri zahraničných obchodoch v rámci krajín eurozóny.

Naopak, za najcitlivejšiu otázku považujú podnikatelia zvýšené jednorazové náklady zo zavedenie eura. Tie si totiž každý podnikateľ hradí sám a preto je v záujme každého z nich tieto náklady minimalizovať. Výška nákladov závisí predovšetkým od správnej organizácie a prípravných prác pri zavádzaní eura. Rozsah príprav pre malé a stredné podniky sa líši podľa zamerania a odboru pôsobenia. Príležitosť pre svoje podnikanie vidí v prijatí eura takmer pätina malých firiem a živnostníkov. Na druhej strane jedna tretina firiem predpokladá, že náklady zo zavedenia eura budú jednoznačne vyššie ako prínosy. Podľa štatistických prepočtov je predpokladaná návratnosť jednorazových nákladov okolo jedného roka. Ak sa k predpokladaným úsporám zo zavedenia eura pripočíta aj predpokladaný rast HDP o 0,7 % ročne, možno potvrdiť, že návratnosť nákladov zo zavedenia eura by mala byť menej ako jeden rok.

V strednodobom a dlhodobom časovom horizonte sa očakáva rast zahraničného obchodu s krajinami eurozóny, prílev zahraničných investícií a následný rast HDP. Zahraničný obchod s eurozónou by mal narásť o 60 %, čo by malo mať v strednodobom horizonte za následok dodatočné zvýšenie HDP o 8 – 20 %. Zvýšenie HDP by v dlhodobom horizonte malo prispieť k rýchlejšiemu dobiehaniu krajín eurozóny a nárastu konkurencieschopnosti. Zavedenie jednotnej meny by malo z dlhodobého hľadiska zvýšiť efektívnosť a konkurenciu na zahraničných trhoch.

Za negatívny vplyv možno z dlhodobého hľadiska považovať zvýšenie konkurenčného tlaku v dôsledku vyššej transparentnosti cien v rámci medzinárodného trhu.

Jednoznačne sa dá potvrdiť, že hoci veľké podniky mali náklady zo zavedenia jednotnej meny vyššie ako malé podniky, všeobecne to pre nich nepredstavuje takú záťaž ako pre malých podnikateľov. Veľké firmy disponujú väčšími personálnymi zdrojmi, majú možnosť zliav a dohody s dodávateľmi, a preto sa situácii spojenej s prechodom na novú menu jednoduchšie adaptujú.

Niektoré podniky dobrovoľne prijali Etický kódex podnikateľov pre zavedenie eura, čím sa zaviazali dodržiavať podmienky v ňom ustanovené. Jednou z nich je aj nezneužiť zavedenie eura na neodôvodnené zvyšovanie cien. Prijatím Etického kódexu sa mal vytvoriť u podnikateľa aj spotrebiteľa pocit dôvery a tým napomôcť k bezproblémovému zavedeniu novej meny.

4.4.4 Zahraničný obchod

Podľa prognózy na rok 2010, ktorú vypracovalo a zverejnilo Ministerstvo financií v roku 2009, sa očakáva rast exportu výrobkov a služieb a taktiež rast importu. Predpokladá sa aj pozitívna hodnota salda zahraničného obchodu.

V oblasti exportu a importu bol v roku 2009 zaznamenaný pokles oproti roku 2008. Export Slovenskej republiky v roku 2009 bol v hodnote 36 601,9 mil. eur, čo je v porovnaní s rokom 2008 pokles o 21,5 %.

Celkový dovoz v roku 2009 dosahoval 35 209,1 mil. eur. Opäť ide o pokles v porovnaní s rokom 2008 a to o 25,1 %.

Saldo zahraničného obchodu bolo aktívne v objeme 1 133,4 mil. eur.

Slovensko sa v rámci Európskej únie zaradilo ku krajinám, ktoré v období január až júl 2009 skončili v deficite. Deficit Slovenska bol mierny a to na úrovni 0,2 mld. eur. Avšak v priebehu nasledujúcich mesiacov sa situácia zmenila a SR ku koncu roka vykázalo prebytok zahraničného obchodu v sume 0,5 mld. eur.

Možnosti firiem v oblasti zahraničného obchodu sú ovplyvnené aj zmenou stability meny. Pre firmy, ktoré sú zamerané na export, je výhodná situácia, keď euro voči doláru slabne. Je to výhodné najmä pre firmy vyvážajúce do dolárovej zóny, ale na druhej strane možno očakávať rast spotrebiteľských cien, napríklad aj pohonných látok.

Naopak, keď je euro voči doláru silné, nepodporuje to firmy orientujúce sa na export. Avšak pre domáce firmy orientujúce sa na domácom trhu je táto situácia z pohľadu konkurencie zahraničných výrobcov priaznivá.

Vývoj zahraničného obchodu eurozóny a EÚ 27 v období 2009 v porovnaní s 2008 je znázornení v tabuľke č. 3.

4.4.5 Spotrebiteľské ceny

Vývoj cien na spotrebiteľskom trhu je potrebné sledovať za dlhšie časové obdobie a nie bezprostredne niekoľko mesiacov pred alebo po zavedení eura.

Podľa analýzy NBS sa nárast spotrebiteľských cien v januári 2009 spomalil. V porovnaní s decembrom 2008 stúpila cenová hladina len o 0,4 %, čo je historicky najnižší januárový prírastok na medzimesačnej báze, ktorý je porovnateľný aj s vplyvmi po zavedení eura v iných krajinách eurozóny.

Je to dôsledkom toho, že aj jadrová inflácia zaznamenala v januári 2009 nárast len o 0,3 – 0,5 %, kým v januári 2008 stúpila o 1,1 – 2,0 %. K zmierňovaniu tlakov na rast cien prispieva aj globálna hospodárska kríza.

Spotrebiteľské ceny rovnakej skupiny tovarov pre domácnosť, známe tiež ako kôš, sú monitorované Európskou komisiou. Eurostat zostavuje priemerný index spotrebiteľských cien v eurozóne, t. j. HISC. Zmeny koša poukazujú na infláciu spotrebiteľských cien.

HISC je významným nástrojom Európskej centrálnej banky, prostredníctvom ktorého posudzuje stabilitu v eurozóne. ECB stanovuje ročnú mieru inflácie meranú HISC pod 2 %. Je to optimálna miera, ktorá umožňuje ekonomike eurozóny dosiahnuť výhody stability.

V spotrebnom koši teda narástol počet položiek s klesajúcimi cenami z 30 % v januári 2008 na 40 % v januári 2009.

V období január – december 2009 sa hladina spotrebiteľských cien zvýšila o 0,6 %, čo je historické minimum.

Pokles inflácie je sprievodným javom globálnej hospodárskej krízy, ktorý bol pozorovateľný od začiatku roka 2009 nielen v SR, ale aj v zahraničí.

Spomaľovanie rastu cenovej hladiny sa stotožňuje s vývojom počtu položiek s klesajúcimi cenami v spotrebnom koši. Ide o pokles položiek s rastúcimi cenami, ktorý nadväzuje na rast počtu položiek s klesajúcimi cenami.

Počet položiek so stálymi cenami bez zmien sa v priebehu januára – decembra 2009 nachádzal v blízkosti dlhodobého priemeru z rokov 2005 – 2008, čo bolo 17 %.

Možno teda konštatovať, že zavedenie eura tlmilo nárast spotrebiteľských cien a tým prispievalo k poklesu inflácie.

Na zabránenie zvyšovania cien v dôsledku zavedenia eura slúžia:

- ✓ takmer 1,5 ročné obdobie dvojitého zobrazovania cien tovarov a služieb súčasne v eurách aj v slovenských korunách,
- ✓ dobrovoľné prijatie Etického kódexu podnikmi a samosprávami,
- ✓ monitorovanie vývoja cien Slovenskou obchodnou inšpekciou, Štatistickým úradom SR, Cenovou radou a organizáciami na ochranu spotrebiteľov,
- ✓ bezplatná výmena peňazí,
- ✓ predzásobenie predajcov dostatočným množstvom eurových bankoviek a mincí.

Nástroje na ochranu spotrebiteľov:

- ✓ Duálne oceňovanie
- ✓ Duálny obeh
- ✓ Informačná kampaň

Na základe analýz a vývoja inflácie od začiatku pôsobenia Cenovej rady nedošlo v skúmaných sektoroch k neoprávnenému zvyšovaniu cien v dôsledku prijatia novej meny.

Pri niektorých cenách tovarov a služieb môže dôjsť k ich nárastu pri prepočítavaní na novú menu. Tento jav sa nazýva „changeover efekt“ a bol pozorovaný v každej krajine zavádzajúcej euro. Táto skutočnosť prispieva k nárastu inflácie spotrebiteľských cien. Na základe analýz Eurostatu možno zhodnotiť, že na Slovinsku tvoril changeover efekt 0,3 % inflácie, na Malte 0,2 – 0,3 %. Vplyv zavedenia eura sa v súčasných členských krajinách eurozóny prejavil najmä v cenách reštaurácií, hotelov, kaviarní a v službách osobnej starostlivosti.

Prirodzene, že v niektorých sektoroch k zvýšeniu cien došlo. Ide najmä o služby ako oprava obuvi, oprava automobilov, kaviarne a reštaurácie. Avšak k zvyšovaniu cien došlo predovšetkým v oblastiach, kde je veľmi slabá alebo až žiadna konkurencia. Poskytovatelia služieb využili situáciu prechodu na euro a zvýšili ceny, hoci v dôsledku zavedených opatrení sa tak stať nemalo.

Vývoj medziročných a priemerných ročných zmien cien za rok 2009 vo vybraných krajinách, vrátane SR je sledovaný v tabuľke č. 4.

Zásady zavedenia eura sú ukotvené v Národnom pláne zavedenia eura. Patria sem: ¹¹⁾

- ✓ Kontinuita kontraktov – všetky zmluvy zostanú v platnosti
- ✓ Pravidlá zaokrúhľovania – finančné hodnoty vyjadrené v slovenskej korune sa prepočítali konverzným kurzom 1€ = 30,126 Sk na eurá a zaokrúhlili sa na najbližší eurocent
- ✓ Minimalizácia nákladov – k zníženiu nákladov zo zavedenia eura prispelo relatívne krátke obdobie duálneho zobrazovania a zavedenie eura súčasne v hotovostnom aj bezhotovostnom styku
- ✓ Nepoškodiť občana
- ✓ Zodpovednosť – všetky podniky aj organizácie boli samostatne zodpovedné za zavedenie eura v rámci daného podniku alebo organizácie

---

¹¹⁾ Zásady zavedenia eura (Euromena, 2007)

4.5 Prípadová štúdia

Vplyv prijatia eura vo výrobnú - obchodnej firme so sídlom v Nitre

Pre účel prípadovej štúdie som si zvolila výrobnú – obchodnú spoločnosť so sídlom v Nitre. Na úvod uvediem ako táto firma vznikla, začiatky jej činnosti, špecifikujem jej zameranie a postavenie v rámci trhu. Cieľom prípadovej štúdie je získať dostatočné množstvo informácií o činnosti danej spoločnosti a komplexne zhodnotiť dopad zavedenia novej meny v Slovenskej republike v rámci vybranej firmy.

Spoločnosť vznikla v roku 1991 pôvodne ako stavebná – obchodná spoločnosť s formou podnikania spol. s r. o. Pôsobíť začala so šesťnástimi zamestnancami.

Smerovanie spoločnosti sa výrazne zmenilo v roku 1998, kedy upustila od stavebnej činnosti a začala s orientáciou výlučne na obchodnú a výrobnú činnosť, ktoré sa ukázali ako kľúčové.

Výrobná činnosť spočíva najmä vo výrobe tlakových potrubných systémov z materiálu LD – PE a HD –PE pre rozvod pitnej vody. Predajné činnosti predstavuje veľkoobchod a maloobchod s vodohospodárskym materiálom. Ide o distribúciu vlastných výrobkov ako aj nákup a predaj komponentov určených pre vodovodný tlakový, kanalizačný, odpadový a závlahový program. Spoločnosť sa orientuje predovšetkým na domáci trh, kde vyváža 80 – 85 % svojej produkcie.

Na našom trhu existujú tri slovenské spoločnosti obdobného zamerania, ale taktiež sa v tejto oblasti angažujú aj zahraničné spoločnosti.

Dnes je táto firma spoľahlivým a pravidelným dodávateľom pre niekoľko spoločností sídliačich na Slovensku, ale súčasne je aktívna aj na zahraničných trhoch.

Pred zavedením novej meny mala spoločnosť vyššie náklady na obstaranie vstupných surovín, ktoré mala možnosť získavať len zo zahraničných trhov. Preto firma musela zvážiť, akým spôsobom tieto zvýšené náklady vykompenzuje. Náklady na obstaranie vstupovali preto do cien, za aké firma svoje produkty ponúkala. Táto skutočnosť negatívne ovplyvnila pozíciu firmy, t. j. spoločnosť sa stala na trhu menej konkurencieschopná. Pri zvýšených cenách vstupných surovín fungovala spoločnosť čiastočne na úkor vlastného hospodárskeho výsledku, čo z hľadiska krátkodobého nebolo až také závažné, no z dlhodobého hľadiska to nevytvára potrebný priestor pre pokrytie potrieb spoločnosti pre ďalší rozvoj, najmä s ohľadom na reprodukciu a nákup nových technológií.

Po zavedení eura došlo k zrovnaniu vstupných nákupných cien, ktoré tvoria asi 75 % nákladov firmy.

Táto skutočnosť spoločnosti pomohla, pretože sa tým vytvoril väčší priestor pre konkurencieschopnosť voči iným zahraničným výrobcam.

Dôležité je spomenúť aj fakt, že mzdy na Slovensku nedosahujú výšku európskeho priemeru, i keď ostatné náklady sú porovnateľné. Aj táto skutočnosť prispieva k tomu, že sa naskytuje možnosť konkurovať na domácom aj zahraničnom trhu.

Konateľ spoločnosti vníma situáciu týkajúcu sa hospodárskej krízy v spojení so zavedením jednotnej meny na Slovensku ako pozitívum. Tvrdí, že slovenská koruna by mala dnes podobný osud ako maďarský forint alebo poľský zlotý, ktoré strácajú na svojej hodnote a dostávajú sa do nevýhodného kurzu. Tiež sa vyjadril, že keby bola mena slovenskej koruny viac ako 10 % znehodnotená, obdobné spoločnosti ako aj táto by mali vyššie vstupné ceny a zároveň nižšiu možnosť presadiť sa na trhoch.

Záver

Európska únia je unikátne spoločenstvo svojho druhu, ktoré dnes spája dvadsať sedem štátov. Avšak nie všetky štáty sú rovnako ekonomicky vyspelé. Zníženie rozdielov medzi jednotlivými oblasťami je súčasťou filozofie EÚ. Z toho dôvodu poskytuje EÚ týmto regiónom pomoc vo forme nenávratných finančných prostriedkov. K ďalším cieľom EÚ na obdobie 2007 – 2013 je konvergencia zahŕňajúca podporu zamestnanosti v menej rozvinutých krajinách a európska územná spolupráca, ktorá má napomôcť zlepšovaniu vzťahov medzi susednými štátmi.

Doposiaľ šesťnásť krajín Európskej únie prijalo euro ako svoju národnú menu, čím sa začlenili do oblasti eurozóny. Jednotná mena prináša so sebou veľa pozitívneho, hoci má aj niekoľko nevýhod. Najviac sa však ľudia, podniky a organizácie zaujímajú o neistotu, ktorá z prijatia novej meny plynie. K najvýznamnejším prínosom zavedenia eura patrí eliminácia transakčných nákladov, rýchlejšia finančná a ekonomická integrácia, zníženie úrokových sadzieb, eliminácia rizika výmenného kurzu predovšetkým voči euru, či lepšia odolnosť voči kríze.

Negatíva spojené s prijatím jednotnej meny sa prejavia predovšetkým vo forme jednorazových nákladov spojených s prechodom na euro, ktoré sa dotýkajú firiem a organizácií. Napriek tejto skutočnosti by to mal byť práve podnikateľský sektor, ktorý by mal mať zo zavedenia novej meny najviac výhod. Ďalšou nevýhodou zavedenia eura je strata nezávislého bankového sektora a strata nezávislej menovej a kurzovej politiky. Keďže ide o významné nástroje, ktoré slúžia na stabilizáciu ekonomiky, štát bude musieť za týmto účelom racionálnejšie pristupovať k tvorbe a využívaniu fiškálnej politiky.

O prínosoch a nákladoch spojených s členstvom v menovej únii pojednáva aj teória optimálnej menovej oblasti. Pre presnejšie zhodnotenie situácie na Slovensku pred a po zavedení eura boli v práci použité charakteristiky v nej uvedené a následne sme popísali a zhodnotili situáciu na Malte, ktorá prijala jednotnú menu eurozóny rok pred Slovenskom.

V záverečnej časti boli zhodnotené vplyvy zavedenia eura na rôzne oblasti ekonomiky. Vo výsledkoch práce sme sa nedostali k žiadnemu konkrétnemu záveru. Vplyvy zavedenia eura sa dajú sledovať zatiaľ len čiastkovo, pretože ako už bolo spomenuté, euro sa na Slovensku používa zatiaľ veľmi krátko a je teda príliš skoro odhadovať dopady zo zavedenia eura na niekoľko nasledujúcich rokov vopred.

Jednotná mena nepredstavuje len zmenu obeživa. Je to síce zmena, ktorá je vnímaná najintenzívnejšie, ale zavedenie eura znamená pre každý štát výzvu.

Ide o príležitosť využiť potenciál spoločného trhu vo svoj prospech, a tým doceliť zlepšenie v každej možnej oblasti života. Euro totiž neprináša úspech automaticky po jeho zavedení. Dôležité je vedieť sa zorientovať na medzinárodných trhoch a vedieť využiť silu jednotnej meny.

Slovensko splnilo podmienky pre vstup do eurozóny úspešne. 1. január 2009 sa stal pre Slovensko dôležitým medzníkom v jeho histórii.

Avšak vstupom do eurozóny sa proces integrácie nekončí. Slovensko je krajinou, ktorá dobieha vyspelejšie krajiny eurozóny, a preto by malo byť pre ňu základným cieľom monitorovanie a udržiavanie konvergencie.

Netýka sa to len nominálnej konvergencie určenej Maastrichtskými kritériami, ale aj reálnej konvergencie. Práve tá určuje, ako sa bude ekonomika SR po začlenení do HMÚ vyvíjať. Ak je totiž úroveň reálnej konvergencie nízka, je možné, že Slovensko bude čeliť po prijatí jednotnej meny viac nevýhodám ako čerpať z nej výhody.

Ťažko je hodnotiť situáciu rok po zavedení novej meny. Aj napriek vyjadreniam viacerých ekonómov, že Slovensko prijalo jednotnú menu práve včas, aby bolo schopné využiť výhody, ktoré sa mu tým ponúkajú, čas ukáže, či prijatie eura bolo naozaj správnym rozhodnutím tak pre hospodárstvo SR, ako aj pre jej obyvateľstvo.

Zoznam použitej literatúry

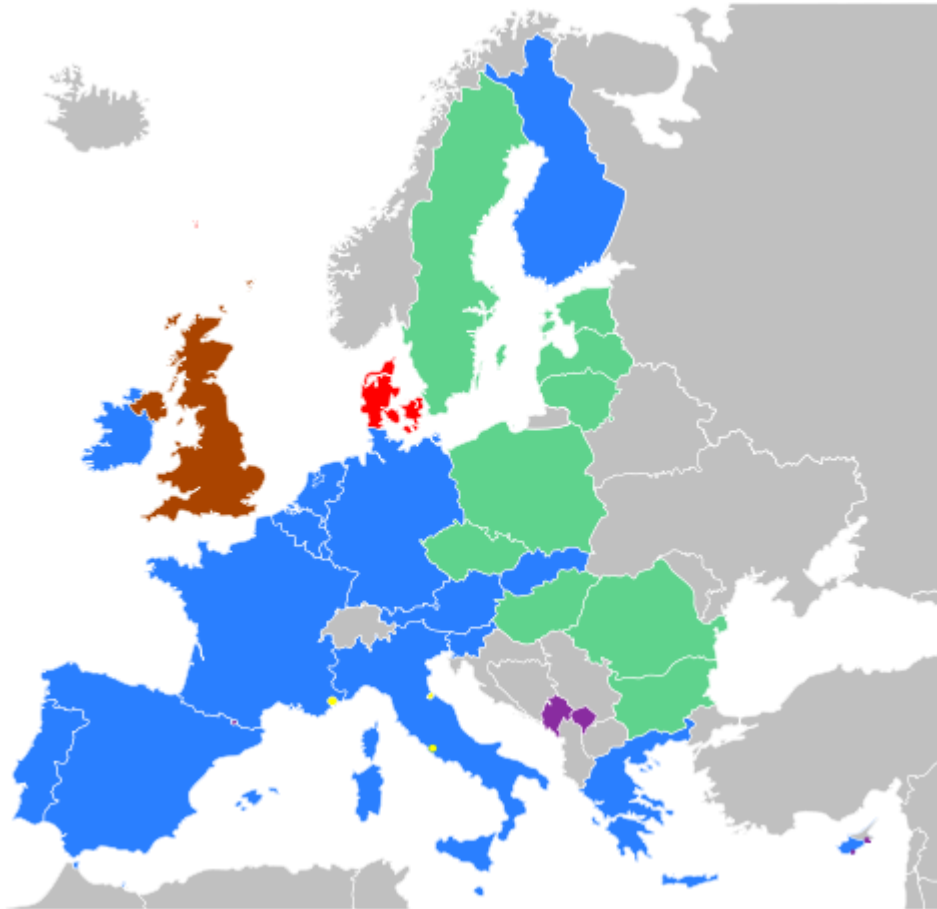
1. ÁRENDÁŠ, M. 2006. *Odhad možných vplyvov zavedenia eura na podnikateľský sektor v SR*. In *Biatec*, roč. 14, 2006, č. 9, s. 2 – 6. ISSN 1335–0900
2. BALKO, L. 2006. *Než k nám príde euro*. Bratislava: Epos, 2006. 223 s. ISBN 80–8057–661–0
3. BRACJUN, A. 2008. *Hospodárska politika Európskej únie*. 1. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2008. 221 s. ISBN 978–80–969927–7–5
4. SIPKO, J. 1999. *Európska menová únia a euro*. Bratislava: Elita, 1999. 427 s. ISBN 80 – 8044 – 061 – 1
5. BUITER, W. H. – SIBERT, A. C. 2006. *Eurozone Entry of New EU Member States from Central Europe: Should they? Could they? B. m.*, 2006 [online] [cit. 2010–04 –12] Dostupné na: <<http://www.nber.org/~wbuiter/eurozone.pdf>>
6. *Európsky štatistický úrad*. 2010 [online] [cit. 2010–05–07] Dostupné na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database>
7. *Euro adoption in Slovakia*. Národná banka SR. 2010 [online] [cit. 2010–03–24] Dostupné na: <http://www.oenb.at/en/img/ppp_sramko_tcm16-70104.pdf>
8. *Ekonomické aspekty zavedenie eura v SR*. Národná banka SR. 2007 [online] [cit. 2010–03–27] Dostupné na:<<http://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:4BaBqW-vZ9QJ:www.employment.gov.sk/index.php%3Fid%3D12296+www.nbs.sk/publik&hl=sk&gl=sk&pid=bl&srcid=ADGEESi8U3ny0jR2j4HgqYeIT6M3fKLyGSiZdHuN4bbvUZnOHIBqtB9mAjeBK94W1ZKyNGL8WX5e62lrQwTRZpOkjZM4RcxJbUFAICBQ47j--qXwRa2YG0GevdRgsL6fEiDOcYP7dNS&sig=AHIEtbSH58fBFabKYAzJBKQBazF1zKOxxg>>
9. *Hospodárska a menová únia*. Európska komisia. 2010 [online] [cit. 2010–3–24] Dostupné na: <http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_sk.htm>
10. *Hospodárska a menová únia*. Národná banka SR. 2010 [online] [cit. 2010–04–12] Dostupné na: <<http://www.nbs.sk/euro/historia-hospodarskej-a-menovej-unie>>
11. *Hospodárska integrácia – vnútorný trh* [online] [cit. 2010-3–24] Dostupné na: <<http://afnet.uniag.sk/FESRR/kes/EU/hospodarska%20integracia.doc>>
12. *Malta's Strategy for Participating in Economic and Monetary Union and Adopting the Euro*. Government of Malta. 2005 [online] [cit. 2010–3–25] Dostupné na: <<http://finance.gov.mt/page.aspx?site=MFIN&page=euromalta>>

13. MUNDELL, A. R. 1997 *Optimum Currency Areas*. B. m. [online] [cit 2010–03–24]
Dostupné na: <<http://columbia.edu/~ram15/eOCATAviv4.html>>
14. *Oblasť Eurozóny*. Wikipedia. 2010 [online] [cit. 2010–05–07] Dostupné na:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Euro_accession.svg>
15. *Príprava na zavedenie eura v SR*. Národná banka SR. 2008 [online] [cit. 2010–05–07]
Dostupné na:
<http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie%5CVyrocnasprava%5CSVK2008%5CVS2008_kap09.pdf>
16. ŠIKULOVÁ, I. 2006. *Konvergencia v procese európskej menovej integrácie*. B. m.
[online] [cit. 2010–04–13] Dostupné na:
<<http://www.ekonom.sav.sk/uploads/projects/Sikulova01.pdf>>
17. *Vývoj medziročných a priemerných ročných zmien cien*. MF SR. 2010 [online]
[cit. 2010–05–07] Dostupné na:
<[http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E69B0E3A207C1630C12576C10023A4FE/\\$FILE/priloha_1.doc](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E69B0E3A207C1630C12576C10023A4FE/$FILE/priloha_1.doc)>
18. *Vzťahy medzi mnohonárodnými európskymi telesami*. Wikipédia. 2010 [online]
[cit. 2010–05–07] Dostupné na:
<http://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0abl%C3%B3na:Nadn%C3%A1rodn%C3%A9_eur%C3%B3pske_tesam%C3%A1>
19. WYPLOSZ, CH. 2007. *Briefing notes to the committee for economic and monetary affairs of the European Parliament. The Maastricht Criteria*. Geneva, 2007 [online]
[cit. 2010–03–24] Dostupné na:
<<http://www.wyplosz.eu/fichier/The%20Maastricht%20Criteria.pdf>>
20. *Zásady zavedenia eura*. Euromena. 2007 [online] [cit. 2010–04–13] Dostupné na:
<<http://www.euromena.sk/zasady-zavedenia-eura/1563s>>

PRÍLOHY

Mapa č. 1: Oblast' eurozóny

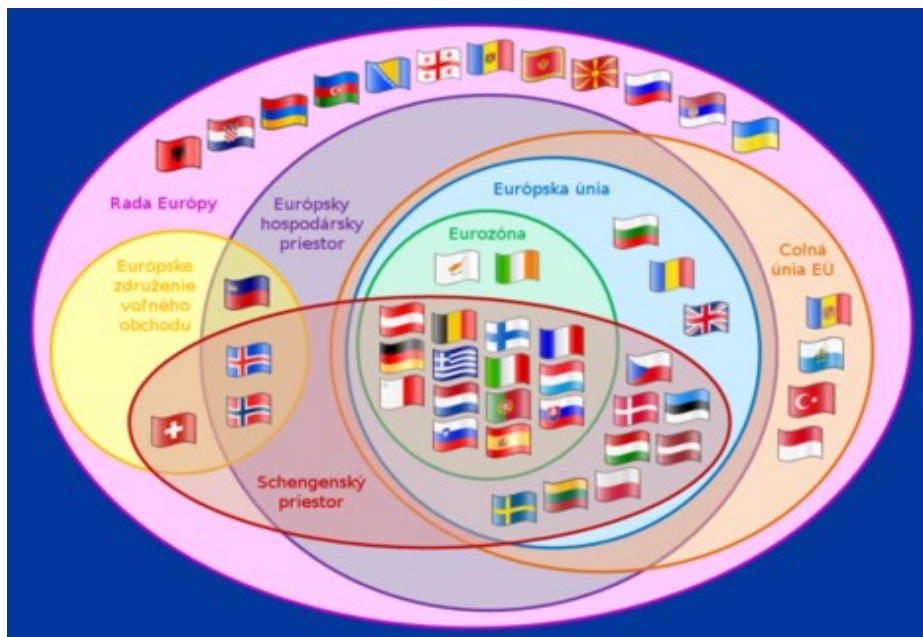

Zdroj: Wikipédia

Vysvetlivky:

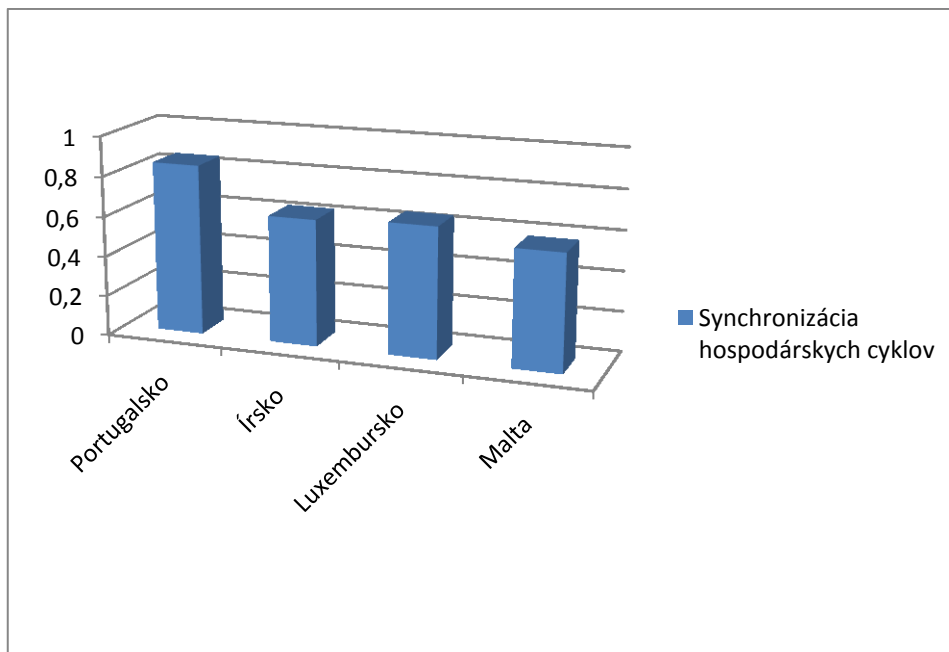
- Krajiny eurozóny
- Krajiny, ktoré chcú prijať euro
- Krajiny, ktoré euro odmietli
- Krajiny mimo EÚ, ktoré používajú euro bez dohody
- Krajiny mimo EÚ, ktoré používajú euro na základe dohody

Diagram č. 1: Vzťahy medzi mnohonárodnými európskymi telesami

Zdroj: Wikipédia

Graf č. 1: Porovnanie synchronizácie hospodárskych cyklov na Malte s inými krajinami EÚ

Zdroj: CBM, vlastná ilustrácia

Tabuľka č. 1: Plnenie Maastrichtských kritérií na Malte v roku 2004

	Malta	Požadovaná hodnota
Inflačné kritérium	2.7%	2.2%
Stabilita výmenného kurzu	1.6%	15%
Stabilita dlhodobých úrokových sadzieb	4.7%	5.8%
Deficit verejných financií	5.2%	3%
Verejný dlh	75%	60%

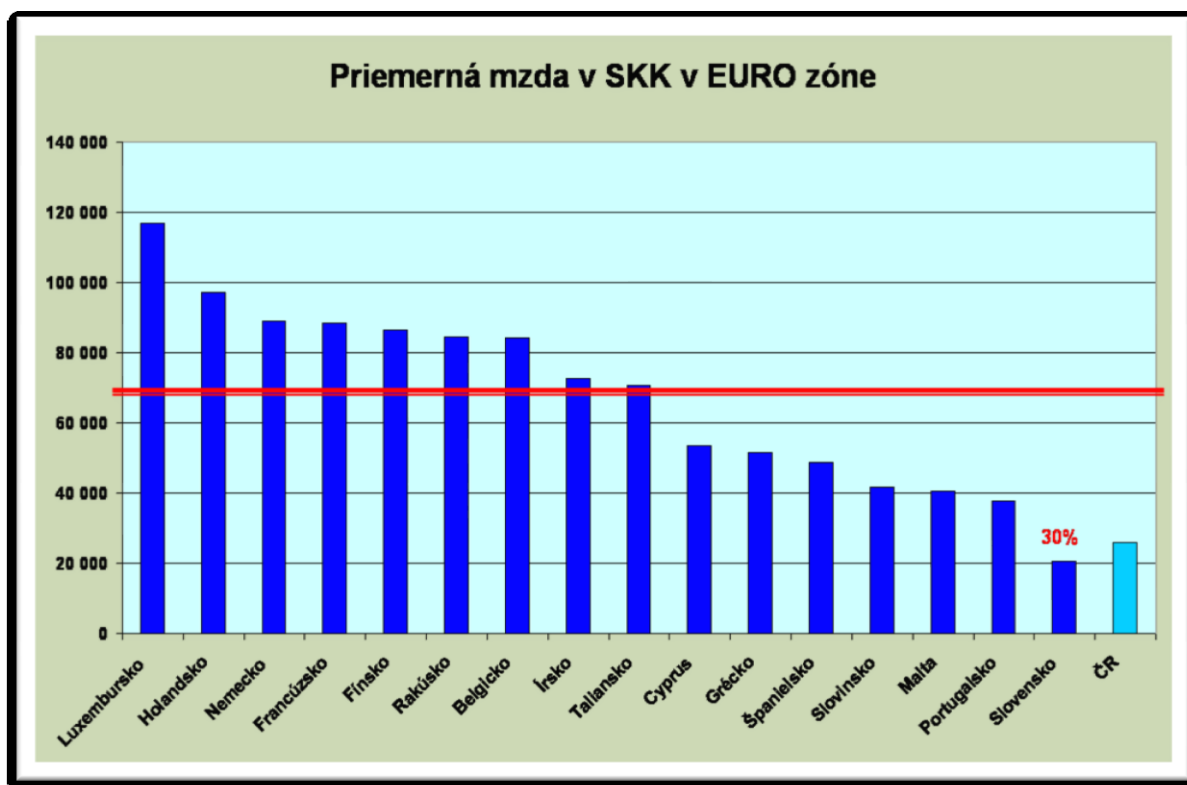
Zdroj: CBM

Tabuľka č. 2: Vývoj nominálnej konvergenie na Malte v roku 2003

	Oblasť eurozóny	Malta
Nezamestnanosť (%)	8,7	8,0
HDP (%)	100	68,4
Vládne príjmy (% HDP)	46,3	40,5
Vládne výdaje (% HDP)	49,1	50,9

Zdroj: CBM

Graf č. 2: Porovnanie priemernej mzdy na SR s krajinami eurozóny (2009)

Zdroj: ECB, vlastná ilustrácia

Tabuľka č. 3: Vývoj zahraničného obchodu eurozóny v období 2009 v porovnaní s obdobím 2008

Eurozóna	Marec '08	Marec '09	Zmena	Február '08	Február '09	Zmena	Január - Marec 2008	Január - Marec 2009	Zmena
Export	129,6	108,0	- 17 %	130,5	99,8	- 23 %	384,8	301,4	- 22 %
Import	132,0	107,6	- 18 %	128,8	100,8	- 22 %	396,6	313,7	- 21 %
Saldo	- 2,3	0,4		1,7	- 1,0		- 11,8	-12,3	
Export	106,1	92,9	- 12 %	109,1	85,3	- 22 %	316,1	253,7	- 20 %
Import	125,7	102,4	- 19 %	122,4	96,1	- 21 %	379,3	301,8	- 20 %
Saldo	- 19,6	- 9,5		- 13,3	- 10,8		- 63,2	- 48,1	

Zdroj: Eurostat

Tabuľka č. 4: Vývoj medziročných a priemerných ročných zmien cien za rok 2009 v členení podľa COICOP (% , december 2009)

	SK		CZ		PL		HU		AT		Ø CZ,PL,HU,AT	
	YoY	Ø YoY	YoY	Ø YoY	YoY	Ø YoY	YoY	Ø YoY	YoY	Ø YoY	YoY	Ø YoY
HICP	0.0	0.9	0.5	0.6	3.8	4.0	5.4	4.0	1.1	0.4	2.7	2.3
Potraviny a nealkoholické nápoje	-5.1	-3.8	-2.9	-3.3	3.5	4.5	2.0	3.8	-1.8	0.3	0.2	1.3
Alkohol a tabak	7.4	8.7	1.9	6.3	8.8	10.9	10.4	7.8	0.5	1.3	5.4	6.6
Odevy a obuv	-2.4	-0.9	-2.8	-2.6	-6.0	-7.0	0.1	0.6	0.2	1.5	-2.1	-1.9
Bývanie	1.0	3.4	5.6	9.9	4.3	6.9	5.5	8.1	2.4	1.5	4.5	6.6
Nábytok	-3.6	-1.8	-0.9	-0.5	2.0	2.0	4.6	3.3	2.5	2.4	2.1	1.8
Zdravotníctvo	7.5	8.1	-4.6	-3.5	3.4	3.4	7.0	3.5	2.4	2.6	2.1	1.5
Doprava	-0.6	-5.4	3.9	-5.9	7.0	-1.3	10.5	0.5	2.4	-4.8	6.0	-2.9
Telekomunikácie	1.2	0.2	-4.1	-4.7	-1.5	-0.3	2.7	1.0	0.0	-1.2	-0.7	-1.3
Rekreácie a kultúra	-0.4	-0.2	-1.3	-0.8	1.1	2.0	4.3	3.2	0.1	0.2	1.1	1.2
Vzdelávanie	4.8	5.4	1.4	2.5	2.3	3.0	-0.1	0.6	-14.1	-9.6	-2.6	-0.9
Hotely, kaviarne a reštaurácie	2.3	5.1	0.4	1.4	4.0	5.0	5.8	5.5	1.1	2.2	2.8	3.5
Rozličné tovary a služby	1.3	2.6	1.7	2.0	6.5	4.8	5.2	4.5	3.3	3.4	4.2	3.7

Poznámka: YoY – medziročne, Ø YoY – priemer medziročných rastov za rok 2009; rámček predstavuje maximum z danej kategórie spomedzi sledovaných krajín

Zdroj: MF SR